

Nota van Antwoord Ruimte voor de Rivier Meinerswijk

1. Inleiding

De ontwerpbesluiten Ruimte voor de Rivier Meinerswijk hebben vanaf donderdag 14 juni 2012 tot en met woensdag 25 juli 2012 voor een ieder ter inzage gelegen. Daarop zijn drie zienswijzen binnengekomen.

De mogelijkheid tot het indienen van zienswijzen betrof de volgende ontwerpbesluiten en bijbehorende documenten:

1. het ontwerpprojectplan op grond van de Waterwet door de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu voor het wijzigen van het waterstaatswerk de Neder-Rijn;
2. de ontwerpomgevingsvergunning op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Arnhem heeft betrekking op het gebruiken van de gronden of bouwwerken in strijd met een bestemmingsplan of een voorbereidingsbesluit en het uitvoeren van een werk, geen gebouw zijnde of van werkzaamheden in gevallen waarin dat bij bestemmingsplan of voorbereidingsbesluit is bepaald;
3. het ontwerpbesluit op grond van de Ontgrondingenwet van Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland heeft betrekking op de benodigde ontgrondingen ten behoeve van de werkzaamheden;
4. het ontwerpbesluit op grond van de Flora- en faunawet door de Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie voor het verrichten van handelingen welke beschermde soorten kunnen verstoren, vernietigen, beschadigen, verwijderen, verontrusten en andere handelingen die het voorgaande tot gevolg kunnen hebben;
5. de ontwerpwatervergunning op basis van de Keur Waterschap Rivierenland 2009 voor het buitendijks graven van een nevengeul in de buitenbeschermingszone, het buitendijks realiseren van een instroomdrempel door middel van het verhogen van een grondlichaam in de beschermingszone en het ophogen van een fietspad in de kernzone van een primaire waterkering nabij dijkpaalnummer DR147 in het kader van het project "Uiterwaardvergraving Meinerswijk" te Arnhem, percelen kadastraal bekend gemeente Arnhem, sectie E, nummers 2544, 2679, 4448 en 4450 en sectie W, nummer 4094.

In hoofdstuk 2 is een overzicht van de indieners van zienswijzen weergegeven. Het nummer in de eerste kolom refereert in het vervolg naar de betreffende indiener.

In hoofdstuk 3 zijn de ingediende zienswijzen kernachtig samengevat en van een reactie voorzien. Indien de zienswijze aanleiding geeft tot wijziging, dan is de wijziging beschreven en tevens is vermeld in welk(e) besluit(en) de wijziging wordt doorgevoerd.

2. Indieners zienswijzen

In onderstaande tabel zijn de personen/instanties weergegeven die een zienswijze hebben ingediend.

nr	naam	adres	postcode	plaats	dd post	type
1	Stichting EVS-Ecovrede, dhr. S. Fonk	Postbus 60051	6800 JB	Arnhem	26-06-2012	mondelijke zienswijze
2	Vrienden van Meinerswijk en het Arnhemse Polderlandschap, de heer H. van Rheede	Klapstraat 58	6842 AG	Elden	26-06-2012	schriftelijke zienswijze
3	de heer F.W. van den Berg	Sint Gangulphusplein 21	6832 AT	Arnhem	25-07-2012	schriftelijke zienswijze

3. Beantwoording zienswijzen

nr	besluit	zienswijze	reactie op zienswijze	wijziging	wijziging besluit(en)
1	algemeen/ omgeving svergunning	Wenst in het plan ruimte voor pilotplekken voor (burger)initiatieven op het gebied van lokale voedselproductie (bijvoorbeeld viskweek) en duurzame energie (bijvoorbeeld benutten waterstroming, zonnepanelen, windenergie, biomassa enzovoorts).	<p>Het project Uiterwaardvergraving Meinerswijk betreft het uitvoeren van diverse maatregelen teneinde de Neder-Rijn meer ruimte te geven. Deze maatregelen worden op diverse plekken in het gebied Stadsblokken-Meinerswijk uitgevoerd (zie afbeelding 1.1 in bijlage 1).</p> <p>Rijkswaterstaat PDR voert het project uit, maar is geen eigenaar van de betrokken gronden in het gebied. Het project ziet ook uitsluitend op het uitvoeren van de werkzaamheden in het kader van de uiterwaardvergraving. Nadat de werkzaamheden zijn uitgevoerd, is het aan de beheerder en de eigenaar van de gronden om te bepalen hoe het gebied verder ingericht wordt.</p> <p>In de Gebiedsvisie Stadsblokken-Meinerswijk (vastgesteld op 23 april 2012) is door de gemeente Arnhem de invulling van het gebied op hoofdlijnen vastgelegd. Mogelijk zal het in het kader van de uitvoering van de gebiedsvisie zijn, dat gevolg gegeven kan worden aan uw wens.</p>	geen	geen
2	algemeen/ omgeving svergunning	<p>Er liggen brokstukken van de pijlers van de John Frostbrug aan de zuidelijke zijde. Deze brokstukken zijn afkomstig van eerdere bruggen die tijdens de oorlog zijn vernield dan wel beschadigd.</p> <p>Het verzoek is om de brokstukken een plaats te geven in nabijheid van de brug aan de linkeroever (zuidzijde) waarbij het verhaal over de geschiedenis van de brug verteld kan blijven worden.</p>	<p>Tezamen met de indieners van de zienswijzen is op maandag 23 juli jl. het gebied bezocht en is gekeken waar de brokstukken liggen. Gebleken is dat de brokstukken aan de noordzijde van pijler C van de John Frostbrug liggen (zie ook afbeelding 1.2 van bijlage 1).</p> <p>In het gebied waar de brokstukken liggen vinden in het kader van het project Uiterwaardvergraving Meinerswijk geen vergravingen plaats. De vergraving in de Groene Rivier onder de John Frostbrug (bouwsteen D) vindt verder zuidwaarts plaats (bij pijlers D tot en met G). Het ophogen van de zomerkade (bouwsteen O*) vindt plaats tussen pijlers C en D. Ook daar zijn geen brokstukken gelegen.</p>	geen	geen

nr	besluit	zienswijze	reactie op zienswijze	wijziging	wijziging besluit(en)
			<p>Uit archeologisch en cultuurhistorisch bureau- en veldonderzoek blijkt dat het gebied Stadsblokken-Meinerswijk, en dan vooral Meinerswijk, een gebied is met veel archeologische en cultuurhistorische waarden. Het gebied heeft een middelhoge tot hoge archeologische verwachtingskans.</p> <p>Vanwege deze verwachtingswaarde is voor hiervoor genoemde bouwstenen D, O* maar ook voor bouwsteen F2-3 (het graven van een verbinding tussen de Plas van Bruil en de Neder-Rijn) een Programma van Eisen (PvE) voor archeologisch onderzoek opgesteld door de gemeente Arnhem. In dit PvE is aangegeven dat er resten van de vernietigde John Frostbrug aangetroffen kunnen worden. De werkzaamheden tijdens de realisatiefase moeten uitgevoerd worden conform dit PvE. In de omgevingsvergunning is als voorschrift opgenomen dat dit PvE voor aanvang van de werkzaamheden goedgekeurd moet zijn. Daarnaast is in de ontgrondingenvergunning het voorschrift opgenomen dat met de ontgroning niet mag worden begonnen voordat door Gedeputeerde Staten is ingestemd met de afspraken die houder daaromtrent heeft gemaakt met een archeologisch adviesbureau. De afspraken omtrent archeologische begeleiding moeten in tweevoud aan Gedeputeerde Staten ter goedkeuring worden toegezonden. De begeleiding moet volgens de goedgekeurde afspraken ten genoegen van Gedeputeerde Staten worden uitgevoerd. Op deze wijze wordt zorgvuldig omgegaan met de archeologische verwachtingswaarde van het gebied.</p> <p>Het gebied waar de brokstukken zijn gelegen, is opgenomen in de Gebiedsvisie Stadsblokken-Meinerswijk (vastgesteld op 22 april 2012). In de Gebiedsvisie wordt uitgegaan van het maximaal benutten van cultuurhistorische waarden. De ligging van de</p>		

nr	besluit	zienswijze	reactie op zienswijze	wijziging	wijziging besluit(en)
			brokstukken is reeds bekend bij de gemeente Arnhem. Zoals met u besproken is de gemeente Arnhem de instantie die hierin bevoegd gezag is.		
3	Alle vergunningen	<p>Dempen gemaalsloot: ondanks dat het gemaal niet meer regulier gebruikt wordt, heeft deze tijdens hoogwaterperiodes in de afgelopen jaren toch enige malen gedraaid omdat het de enige manier was om het vele water dat in de wijk Malburgen onder de dijk vanuit de Rijn binnenkomt voldoende af te kunnen voeren. Verzoek gemaalsloot niet te dempen, maar vanuit het gemaal tot waar deze gedempt zou moeten worden, een grote duiker aanbrengen die voldoende capaciteit heeft om het water vanuit het gemaal af te kunnen voeren.</p> <p>Er is geen aandacht voor wijk Malburgen en of het daar te droog of te nat wordt, maar er wordt alleen gekeken naar het belang van de rivier.</p>	<p>Het gemaal waaraan in de zienswijze gerefereerd wordt betreft het gemaal Brinkman-Visser aan de Gelderse Rooslaan (Bandijk) te Arnhem. Dit gemaal is niet meer in gebruik. Het waterschap slaat het water uit Polder Malburgen nu uit via het, meer westelijk gelegen en grotere, gemaal aan de Drielsedijk.</p> <p>Het gemaal Brinkman - Visser is tussen 2003 en 2007 nog sporadisch ingezet bij hoogwatersituaties om extra water uit te slaan. Het gemaal was toen nog operationeel in te zetten. In die situaties stond er echter al water in de Groene Rivier ('boven maaiveld') en vond afvoer van het overtollige water niet meer plaats via de gemaalsloot maar via de Groene Rivier. De gemaalsloot was in die situaties niet meer in gebruik als afvoersloot en dus niet noodzakelijk om het water af te kunnen voeren. Na 2009 is het gemaal niet meer ingezet. Ter hoogte van het lozingspunt van het gemaal Brinkman-Visser wordt een waterpartij gehandhaafd (om het gemaal herkenbaar te markeren). Indien op moment van extreme weersomstandigheden het gemaal Brinkman-Visser nog operationeel is en er gebruik van zou kunnen worden gemaakt, kan het water nog steeds op de Groene Rivier uitgeslagen worden. De gemaalsloot (of een grote duiker) is, zoals gezegd, niet nodig om water vanuit het gemaal af te kunnen voeren.</p> <p>Het dempen van gemaalsloot heeft dus geenszins negatieve effecten voor de binnendijkse waterhuishouding.</p> <p>De effecten van de maatregel Uiterwaardvergraving Meinerswijk voor de geohydrologie en waterkwaliteit zijn weergegeven in het rapport "Uiterwaardvergraving Meinerswijk Geohydrologie en waterkwaliteit" (met</p>	geen	geen

nr	besluit	zienswijze	reactie op zienswijze	wijziging	wijziging besluit(en)
			<p>referentie RW1809-303-70/torm/054). Uitsluitend het vergraven van de geul in de Groene Rivier (bouwsteen D) heeft een effect op de geohydrologie in de wijk Malburgen.</p> <p>In paragraaf 3.6 van het geohydrologisch rapport is beschreven dat (o.m.) de effecten op de grondwaterkwantiteit en de binnendijkse waterhuishouding als gevolg van het vergraven van de geul met behulp van een grondwatermodel zijn onderzocht.</p> <p>Met betrekking tot het aspect waterhuishouding is getoetst wat het effect is van het dempen van de gemaalsloot. Met betrekking tot de grondwaterkwantiteit zijn de veranderingen van de grondwaterstand binnendijks en de verandering in ontwateringsdiepte getoetst. Het is aldus niet juist dat – zoals indiener veronderstelt – er slechts aandacht is voor het belang van de rivier. De (geohydrologische) gevolgen van de maatregel voor de wijk Malburgen zijn zorgvuldig in kaart gebracht. Dit is gedaan door het uitvoeren van modelanalyses.</p> <p>De waterstanden tijdens de hoogwaterperiode van 2003 op de rivier en in Malburgen zijn gebruikt voor de modelanalyses. Het hoogwater in 2003 blijkt een hoogwater dat gemiddeld 1 maal in de 10 jaar voorkomt.</p> <p>Voor heel Malburgen is gekeken of het model betrouwbaar genoeg de bestaande situatie weergeeft. Een model is daarbij een benadering van de werkelijkheid. In de modelanalyse is de werkelijkheid benaderd door de situatie in te voeren dat 'de geul is gegraven'.</p> <p>Vervolgens is voor heel Malburgen gekeken waar veranderingen optreden in de grondwaterstanden bij hoogwater. Uit de modelanalyses blijkt dat in een groot</p>		

nr	besluit	zienswijze	reactie op zienswijze	wijziging	wijziging besluit(en)
		<p>Monitoring en meten waterstanden: het rapport geohydrologie en waterkwaliteit bevat onvoldoende gegevens om uitspraken te kunnen doen over wat voor effecten er te verwachten zijn alsmede om te beoordelen of na de uiterwaardevergraving negatieve effecten zullen optreden.</p>	<p>deel van Malburgen geen verandering optreedt</p> <p>Alleen in een zone nabij de Malburgsedijk en Waardmanspad is de conclusie dat significant een verandering in de grondwatersituatie optreedt. (Indiener woont buiten dit invloedsgebied.) De grondwaterstanden kunnen daar in orde van 5 – 10 cm hoger zijn door meer kwel. De grootste verhoging vindt daarbij in de (beschermings)zone van de waterkering plaats en niet bij woningen dan wel in de straten. Omdat het water via de watergang naast het Waardmanspad kan worden opgevangen, leidt dit niet tot extra overlast ter plaatse.</p> <p>Aan de oppervlakte is er voor bewoners en weggebruikers geen sprake van verandering. De grondwaterstanden staan zeker nog 50 cm onder het laagste punt (op maaiveld) in het gebied. Informatie uit 2003 geeft ook aan dat het water ter plaatse nog ruim onder maaiveld stond.</p> <p>De conclusies worden gedeeld door gemeente, waterschap en Rijkswaterstaat. Om de resultaten uit de modelanalyses te staven, worden voor en tijdens de ontgraving peilbuizen geplaatst.</p> <p>Het geohydrologierapport maakt deel uit van de onderzoeken die zijn verricht om te beoordelen wat de effecten van het project 'uiterwaardvergraving Meinerswijk' zijn op diverse (milieu)aspecten en de omgeving. Deze onderzoeken zijn uitgevoerd voorafgaand aan het indienen van de vergunningaanvragen en hebben geleid tot het projectontwerp dat nu uitgevoerd zal gaan worden, zoals opgenomen in de vergunningen en de beschikkingen.</p> <p>Voor het bepalen van de effecten waar in het rapport op wordt getoetst (waaronder de effecten als hiervoor</p>		

nr	besluit	zienswijze	reactie op zienswijze	wijziging	wijziging besluit(en)
		<p>Er is sprake van leemte in kennis en informatie bij het project omdat men in het rapport zegt te weinig metingen te hebben in de wijk Malburgen. Inspreker is van mening dat er meer informatie beschikbaar moet zijn omdat er vaker bij diverse projecten in de wijk peilbuizen zijn geplaatst. Een tekening waarop de gebruikte peilbuizen staan die voor het rapport Uiterwaardenvergraving Meinerswijk, Geohydrologie en waterkwaliteit zijn gebruikt is niet in de stukken aangetroffen.</p>	<p>genoemd) wordt gebruikt gemaakt van modellen. In paragraaf 3.1.3 van het rapport wordt beschreven welk modelinstrumentarium is gebruikt en hoe dit is aangepast ten behoeve van het opstellen van dit rapport. Een beschikbaar regionaal grondwatermodel is aangepast en getoetst aan de hand van beschikbare meetreeksen voor de huidige situatie. Vervolgens is de ontgraving van de geul in de Groene rivier ingevoerd en zijn resultaten vergeleken met de berekende gegevens voor de huidige situatie.</p> <p>Door gebruik te maken van modellen voor de effectberekening op de (grond)waterstanden is sprake van een benadering die de werkelijkheid op basis van beschikbare kennis en informatie zo goed mogelijk weergeeft.</p> <p>Daardoor is het mogelijk om te bekijken wat de effecten zijn in de toekomst met geul en zonder geul (i.e. 2020). Wanneer uitsluitend gebruik wordt gemaakt van de informatie op basis van geplaatste peilbuizen geeft dit een te beperkt beeld van de situatie in de toekomst, terwijl het juist van belang is inzichtelijk te hebben wat de effecten van de ingrepen zijn in de toekomst.</p> <p>De informatie van peilbuizen wordt met name gebruikt om te toetsen hoe het model voor de lokale situatie presteert ten opzichte van de metingen uit de peilbuizen.</p> <p>Anders dan indiener veronderstelt, wordt op pagina 12 van het rapport Uiterwaardenvergraving Meinerswijk geohydrologie en waterkwaliteit niet geconcludeerd dat men in feite onvoldoende gegevens heeft om vast te kunnen stellen wat de gevolgen zullen zijn voor de grondwaterstanden in de wijk Malburgen. Er wordt op deze pagina van het rapport slechts geconcludeerd dat door het ontbreken van deze gegevens de modelresultaten met enige voorzichtigheid moeten worden geïnterpreteerd, om welke reden is gekozen voor</p>		

nr	besluit	zienswijze	reactie op zienswijze	wijziging	wijziging besluit(en)
		<p>Niet duidelijk is in hoeverre de metingen ten behoeve van herinrichtingen, ontgroningen en bodemverontreinigingen in de wijk zijn meegenomen in het rapport.</p>	<p>een worst-case aanpak, waarbij de stijghoogteveranderingen als maatgevend worden beschouwd. Deze passage zegt dus niets over de grondwaterstanden in de wijk Malburgen.</p> <p>Het plaatsen van peilbuizen heeft aanvullende meerwaarde om te monitoren wat de effecten van het graven van de geul in de Groene rivier zijn op de binnendijkse waterhuishouding. Daarom wordt in het rapport (op p. 25) aanbevolen om op enkele plekken nu al enkele peilbuizen te plaatsen, waarmee zowel de huidige situatie (nulsituatie) als het eventuele toekomstige effect gemeten kunnen worden. Dit geldt dan met name voor (het berekende invloedsgebied binnen) de wijk Malburgen. Het is vanwege deze aanbeveling dat Rijkswaterstaat op 24 en 25 augustus 2012 een zestal peilbuizen heeft laten slaan in Malburgen.</p> <p>Indiener constateert dat een kaart met daarop de peilbuizen die zijn gebruikt voor het onderzoek ontbreekt. Zoals eerder aangegeven is voor het bepalen van de effecten gebruik gemaakt van een bestaand modelinstrument en is geen gebruik gemaakt van informatie uit peilbuizen.</p> <p>Het bestaande modelinstrument dat is gebruikt is afkomstig uit een eerdere geohydrologische verkenning (Arcadis, Geohydrologisch onderzoek Meinerswijk, d.d. 11 februari 2011. - Dit rapport is als referentie opgenomen bij het rapport Uiterwaardvergraving Meinerswijk geohydrologie en waterkwaliteit.). Ten behoeve van deze verkenning is wel gebruik gemaakt van metingen uit peilbuizen om het te hanteren rekenmodel aan te passen en te toetsen. In bijlage 2 en 4 van het rapport Geohydrologisch onderzoek Meinerswijk, d.d. 11 februari 2011 zijn de locaties van de peilbuizen opgenomen.</p>		

nr	besluit	zienswijze	reactie op zienswijze	wijziging	wijziging besluit(en)
		<p>Verzoek om het project ter hoogte van de wijk Malburgen enige jaren uit te stellen en om een meerdere jaren durende meetreeks te doen met verschillende variabelen (omdat de rivier niet ieder jaar even lang en even hoog staat) en na de uiterwaardvergraving dit ook te doen, zodat je een betrouwbaar beeld krijgt van de waterhuishouding in Malburgen.</p>	<p>Uit de modelresultaten blijkt dat het gebied binnendijks, waar mogelijke verandering van de grondwaterstanden is berekend, beperkt is. Het aantal huizen binnen de invloedssfeer is beperkt (zie afbeelding 1.3 in bijlage 1). Deze situatie is in het geohydrologisch onderzoek beschouwd en integraal meegenomen in de afweging wel of niet door te gaan met het project.</p> <p>Gelet op voorgaande, zijn voorliggende onderzoeksresultaten voldoende betrouwbaar en is het niet noodzakelijk om nader onderzoek uit te voeren. Samen met de gemeente Arnhem en het Waterschap Rivierenland is geconstateerd dat de ontgraving doorgang kan vinden.</p>		

Bijlage 1: Afbeeldingen behorende bij de reactie op de zienswijzen

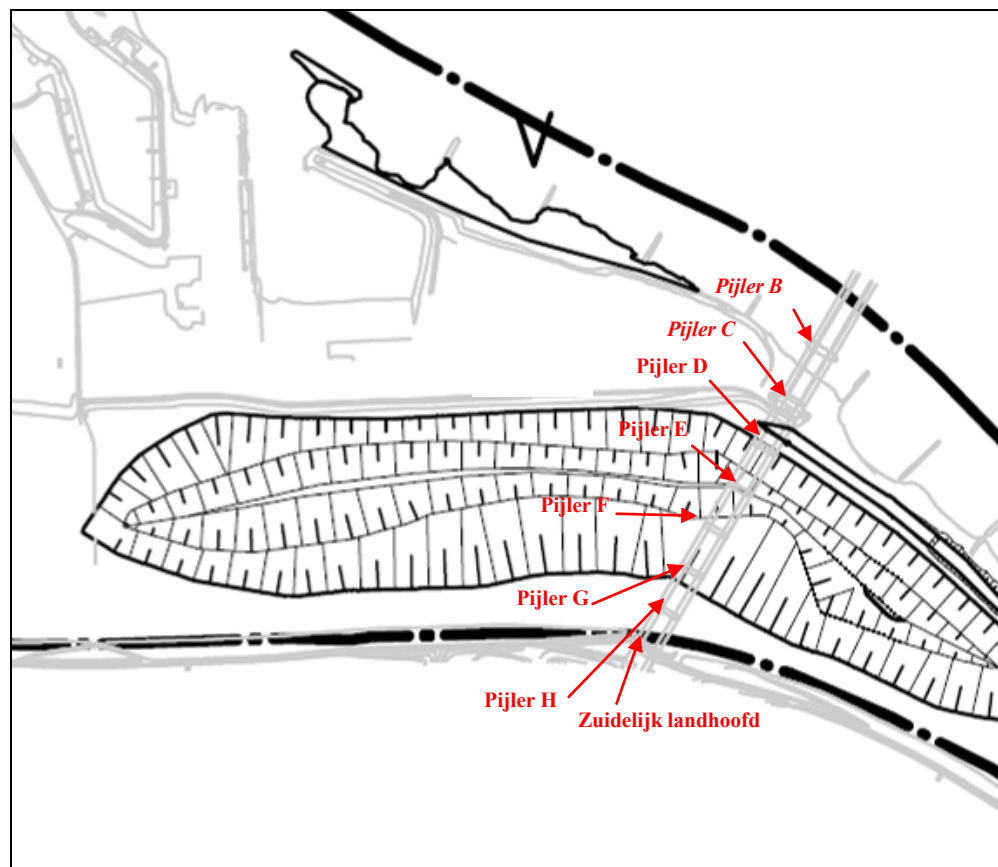
Afbeelding 1.1. Nummering en situering van de bouwstenen projectontwerp

Tabel 1.1. Beschrijving van de bouwstenen

bouwsteen		ingreep/toekomstige functie	type werkzaamheden
bouwsteen D		geul in Groene Rivier versterking brugpijlers John Frostbrug	grond ontgraven constructieve aanpassing
bouwsteen F	F1	verlaging zomerkade	grond ontgraven en verwerken
	F2-F3	geul ten westen van de Plas van Bruil	grond ontgraven
	F4	herstel Sleuteldam	grond verwerken
bouwsteen O*		aanleg instroomdrempel	grond verwerken
bouwsteen Q		dempen gemaalsloot	grond verwerken
bouwsteen V		weghalen van lage begroeiing en puin	-
bouwsteen W		weghalen van struweel tussen bomenlaan	-

Afbeelding 1.2. Bovenaanzicht John Frostbrug

Afbeelding 1.3. Berekende verandering van de grondwaterstand (in meters) als gevolg van de VKV

